

[Hans Hødtøft.]

øjeblikkelig handlefrihed, men iøvrigt er det rigsdagen, der er bærer af ansvaret med hensyn til krig og fred. For at give dette ansvar de tilstrækkelige forudsætninger bliver det udenrigspolitiske nævn en grundlovsfæstet institution.

Det er naturligvis vanskeligt at vide, hvorledes den europæiske fremtid vil forme sig med hensyn til samarbejde mellem stater. Meget tyder på, at den industrielle udvikling nu er nået så langt, at landene på mange områder må indgå i et tættere samarbejde. Det kan meget vel tænkes, at det enkelte land ved at give afkald på en del af sin suverænitet i virkeligheden kan styrkes og dets nationale velfærd fremmes. En sådan afgivelse af suverænitet til mellemfolkelige myndigheder — hvadenten de nu er af nordisk eller europæisk eller universel karakter — kan ske uden grundlovsændring, men naturligvis kræves der til gengæld et stort flertal for vedtagelsen. Der foreslås et flertal på fem sjettedele. Det er meget højt, og muligvis vil erfaringen vise, at det er for højt. Man skulle på forhånd tro, at brøken fire femtedele var mere passende. Dog er der indsat den ventil, at regeringen, hvis den ikke opnår fem sjettedele af stemmerne i rigsdagen, men dog et flertal, kan sende sit forslag til folkeafstemning. Hvis forslaget fremkommer i en politisk bevæget tid, er det jo et spørgsmål, om folkeappellen lader sig anvende; det afhænger også af forslagens karakter. Vi har peget på problemet.

Sluttelig er der spørgsmålet om, hvad det nye ting skal hedde. I grundlovskommissionen nåede man ikke helt til vejs ende, men enedes om indtil videre at beholde ordet „rigsdag“. I statsrådsprotokollen for 2. august 1848 — under forhandlingerne om vor første grundlov — hedder det:

„Minister Lehmann foreslog, at man i stedet for 1ste og 2det kammer skulle bruge udtrykkene „landsting“ og „folketing“. Dette forslag tiltrådte statsrådet, ligesom det også — efter præsidentens forslag — vedtoges, at begge tingene tilsammen skulle kaldes rigsdagen“.

Det var altså ministerpræsident Moltke, der fandt på benævnelsen „rigsdagen“. Orla Lehmann ville have foretrukket „Stortinget“.

Moltkes benævnelse „rigsdagen“ er hentet fra Tyskland. Dog bør det jo tilføjes, at

man både i Sverige og Finland kalder parlamentet „rigsdagen“.

Der er noget overordentlig tiltalende, synes det mig, i Orla Lehmanns bestræbelse: han vil fastholde forbindelsen med de gamle tiders folkestyre. Han vil understrege sammenhængen i vor historie og folkelige udvikling. Der er jo ikke et landskab i vort land, der ikke på en eller anden måde har forbindelse med det gamle folkestyre; vi har tinghøje, tingveje, tingmoser o. s. v. Det var tingstederne Roskilde og Viborg, der i 1830erne fik stænderforsamlinger, der atter var forbindelsesled til det nye tingstyre i henhold til grundloven af 1849. Norge har stortinget, Island altinget, Færøerne lagtinget. Hvis vore første grundlovgivere havde stået overfor den opgave, som vi nu står overfor, ville de have fundet en løsning, der var i kontakt med vor nordiske fortid. Det ville forsåvidt være konsekvent at anvende ordet „landstinget“, men det ville vel i den øjeblikkelige situation let føre til misforståelser. Man kunne følge 1939-forslaget og kalde det „rigstinget“. Det ville være i fin overensstemmelse med grundlovens nye § 1, men der er mennesker, der ikke bryder sig om at hente dette udtryk fra et forslag, der er faldet ved en folkeafstemning. Et ikke alt for logisk argument iøvrigt. Man kunne genoptage Orla Lehmanns tanke og kalde det „stortinget“, men det mest naturlige vil måske nok være — hvad jeg personlig ville foretrække — at bevare det navn, der nu har et århundredes historie bag sig: folketinget! „Danmarks folketing“ — det er et ord med både klang og tradition.

Hvad angår den nye grundlovs tekst, er der ikke foretaget uforholdne forandringer i de paragraffer, som går helt tilbage til 1849. Monrads stil er så ren og fast, at det ikke er muligt at forbedre den, og det er meget godt, at der stadig i grundloven findes mindelser om de første grundlovsfædres arbejde. Dog er enkelte udtryk, der efterhånden var mindre forståelige for menigmand, blevet overført til vor egen tids sprog. Tidligere hed det:

„Rigsdagen er ukrænkelig. Hvo, der antaster dens sikkerhed og frihed . . . , gør sig skyldig i højforræderi“.

Nu hedder det:

„Enhver, der antaster dens sikkerhed og frihed . . .“.